

ПАСКАЛЬ.

Цього місяця минає 300 літ від дня уродження одного з найбільших гених людства, Паскаля, який можна назвати геним людини, якої творець, думка і індивідуальність не вступали на протилежні сторони трьох століть нічого зі своєї сили. До якої міри творчість належить творці Паскаля? Він був математиком, фізиком, теологом і філософом. Хто з нас не міє зі своїх гімназійних студій знайомість декотрих фактів про Паскаля у зв'язку з математикою та фізикою? Однієї з них, набувши підручник історії філософії і шукаючи за його прикладом; знайти чи знайти там більше як вершинну владу. Коли в нас у бібліотеці том загальної англійської енциклопедії „Християнської біографії“ — в найгорі там сотні імен найвищих теологів, але Паскаля між них не було.

Чи це тільки випадок? — Паскаль належить до тих творців, яких надзвичайно важко помістити в жодні рамки якоїсь системи, хоча би вона піднімалася гордо „вершину“. Він ціло життя мислив в певних рамках, почувавши, що не досить відокрепити всієї релігії, щоб її від-

окремити від проблем філософії, не досить відокрепити на відміну про відокремлення філософії, щоб відокремити її від науки, і не досить відокремити релігію від науки, щоб позбутися їх найбільше науку проблеми. Важко зрозуміти щонайбільше з цієї завязаної внутрішньої та суцільної боротьби без самого життя Паскаля. Рідко коли теоретичне письменство було відірване з такою силою живучим переживанням людини, як саме у нього.

Життя Паскаля припадає на добу релігійного відродження у Франції, знаменованого та відомого загальною логікою об'єктиві та суб'єктиві. Це початок XVII-го віку: криза європейської та європейської цивілізації і боротьба між ними за добу Паскаля, уродж. у 1623 р. У 12-му році життя виконав загальної школи до математиків; в 16-му викладав під час Декарта своєю працею про „створення версії“; одночасно займався фізичними дослідженнями і винайшов рахівницю машинну. Як 18-літній хлопець з якою настільки високою пристрастю, що почував перші обиди версії відсутності, яка вважалася йому на ціло життя. Досягнувши ознаки смертності його у віці в зоні інших неврівноважень. В дослідженні випадкового стрелу, на шлях від смерті на паризькій вулиці, поєднав в галюцинації і бачить у ній тему прогалини. Крім

цього міся, закарімався в домі його знаменитого батька помічати йому творити теологію-намістив. Він поєднав на шість проблем фізики та математики, щоб зустріти з ними всієї душі в питання релігії. Найбільше одночасно зі своїм „Вступом до дослідів над порожнечою“, в якому відокремив старі науки ідеї, лише „Можливі для життя в час небу“ і „Лист про смерть його батька“. Вже це пока що об'єкту життя, навіть кількісно, але цілу рідну неварту на нову віру. Його сестра вступила до монастиря. У р. 1654 переконала рішучою кризо вісичної вистави в свій бачити очима об'єктиві Бога і навіть методу свого життя майже трішки відставити християнської віри при допомозі наукової аналізи, відомої частотою потребою розуму.

Він бере діяльну участь у боротьбі нової групи християнських філософів, неоплатонічних моралістів і майстерних волюнтарістів-Якобіністів проти тогочасного офіційного авторитету Церкви та Єзуїтів. У 1657 р. видав знаменито на їх прохання „Провісний листи про мораль та політику Єзуїтів“. Потім вважався матеріалом до великого твору „Апологія християнської релігії“, над якою працював досить великою фізичною терпимі. Безпосередньо перед смертю, яка не дала йому закінчити цієї книжки, написав ще

за тієї величезної у своїй латинській мові мисленні не-вісичної думки твор „Тайна Ісуса“. Підляючи своє тіло згорів виходом спробам самоубити-важко повер у 1662 р. Його „Апологія християнської релігії“ ввійшла до нас у формі французької збірки від загальною „Думки“.

„Провісний листи“, які служили у свій час як історичної релігійної прогалини не застрягли до цієї своєї нестачності з огляду на велику кількість політичного стало, свого часу аргументів і волюнтарізму та могутність ідеї. Паскаль вважався усім компромісом формам християнства, яке служило копіткою цілю і промисловим суцільним потребам — неспокійний ідеал релігійної віри, яка має дати тільки про величезний розвиток душі. Цявмо те, що він хотів поводити потребу внутрішнього ідеалу шувалого безпосередньо у зв'язку з Богом одночасно з домішаними науковим доказом, приймаючи як найкращий і єдиний авторитет розуму.

Що його домішаним розумом що раз нові труднощі та проблеми, які стали завсесюма глибокого духовного ферменту і в йому самому і в інших. Паскаль, обійшовши з літературної формою панафти, знавлася шибель по шибель до форми думки, яка хотім озвучити найбільше християнський релігії та філософії в їх загально-людських об'єктах.

Він показав собі за завдання докла-
дати вичерпною методикою, методикою
чисто-абстрактної аналізи однієї мо-
менти, — чотири великі питання в
„обороні християнської релігії“: 1-о
що релігія не суперечить розумові,
2-о що релігія заслужує на по-
шану, тому, що вона добре пізнала
природу людини; 3-є що релігія є
„приємна“, тому, що вона обіцяє
співчуття доброї і 4-о що релігія є
правдива у беззаперечливому і суті-
тні розумінні цього слова.

Метода, якою користуватися він
у цих доповідях, відзначуватися само-
ністю, яка може бентежити і захо-
плювати. Коли Паскаль заявив,
що ні сплюснення „чистого розуму“,
„людям“ релігія є по-суті своєї су-
перечна з ним, тоді він зумиється
вертає проблемою: як вправляти
силу її істинності та високо-
сти? Така її істинність може бу-
ти на його гадку тільки доказом її
божественного походження. Це саме
торкається нерозумності деяких
господних релігійних вправ: колиб
усі їх розуміли без ніяких трудно-
щів, тоді усі могли б і бути одна-
ково спасені, а не тільки вибрані.

Думка Паскаля веде нас вер-
дливо над вузькою стілкою бере-
дних вправ, над якими він сам
виглядав. Ми маємо тут зовсім пра-
вда-тоді того самого пошування ви-
свободи від гостроти думки, що він,
маючи на увазі: „Відна користька без-

межних просторів слоняку мало
острою“.

Од зближа його гадок з таким
жс підходом: „Самовдоволеність та
привада до такої думки ніколи
николи, що навіть зарплата є нешто туди,
щоб не сказати. Колиж вона по-
казує в нас, тоді вона розгортає
цей пункт, опираючись на чомусь
доводом, що є тільки фальшивим
і не правдивим“.

Незабгнутим є те, що Бог є,
і незабгнутим, що його нема; що
дуже є в тім, і що ми не можемо
дуже; що-світ є довершений і що
ми не є... і т. д.“

Паскаль думав є само в со-
бі підняв проблему. Воно могло ба-
гато було: безогляди наба, щоб
всіх переконати. А воно не іє не
можна тільки найближчим. Як во-
но велике само з собою! що навіть
вдало своїм шиб“

„Правдива релігія повинна всти-
ти вільно і нужденності, самолюбства
і самопогорди, повинна сподобувати
до любови і до нежливості“.

„Гарувати з філософії значить
справді філософувати“.

„Бог є величний через нашу,
і зрешта релігія, що вчить, навіки
не є правдивою; в зрешта релігія, що
не домагає цього — не є повчальною“.